

DARIKO DJAÑABAEVANIŇ “MUXABBATIŇNAN” QOSIĞINIŇ TALIQLANIWI

*Ózbekstan mámleketlik konservatoriyası Nókis filiali
“Ulwma kásiplik hám social-gumanitar pánler” kafedrası
“Muzıkatanıw” qániygeligi*

2-kurs studenti: Saparova Gwzal

Ilimiy basshi: Kamalova Gúlmariam

Annotaciya: Bul maqalada Qaraqalpaqstan Respublikasına miyneti siŇgen kórkem óner ġayratkeri, birinshi professional hayal kompozitori Dariko DjañabaevaniŇ vokal jónelisindegi shıǵarmaları, sonıŇ menen birge “MuxabbatiŇnan” atlı qosıqtıŇ talıqlanıwı haqqında sóz etiledi.

Gilt sózleri: Konservatoriya, kompozitor, professional, kórkem-óner, fortepiano, melodiya, akkomponiment.

Аннотация: В этой статье рассказывается о вокальных произведениях первой профессиональной женщины-композитора Дарико Джаннабаевой, которая пришла в Каракалпакстан своим трудом, а также анализируется песня "Мухаббатиннан".

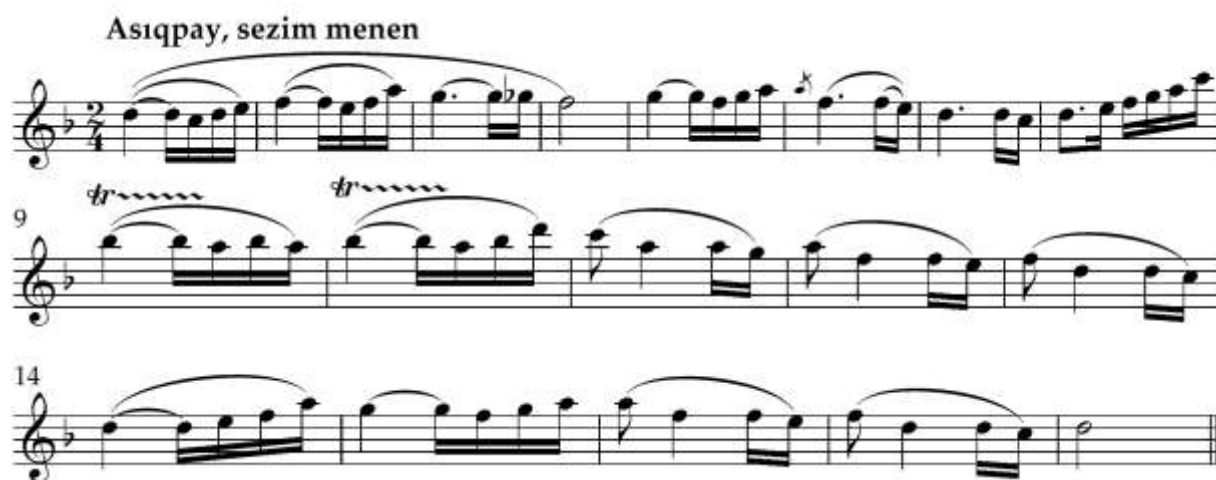
Ключевые слова: Консерватория, композитор, профессионал, художественное искусство, фортепиано, мелодия, аккомпонимент.

Dariko Djañabaeva Qaraqalpaqstan Respublikasına miyneti siŇgen kórkem óner ġayratkeri, birinshi professional hayal kompozitor 1955-1966-jıllar aralıǵında Nókis qalasındaǵı R.M.Glier atındaǵı balalar muzıka mektebinde fortepiano klasında oqıydı. Bunnan soŇ 1966-1971-jılları Qazaqstan Respublikasındaǵı Qurmanǵazı atındaǵı Alma-Ata mámleketlik konservatoriyasında “kompoziciya” fakultetinde professional kompozitor, professor Evgeniy Grigorevich Brusilovskiy klasında tálim aladı.

Keyin ala 1975-jılı bolsa kompozitorlar awqamına aǵza boladı. Kompozitor dóretiwsilik jolı dawamında kóplegen shayırlardıŇ qosıqlarına túrli janrdaǵı shıǵarmalar dóretdi. Misal etip aytqanda KúnxojanıŇ sózine “Qaytıp kel”, Á.Tájimuratov sózine

“Gazlar ushar”, S.Sadiqovtiń sózien “Muxabbatıńnan”, “Qara tallarım”, J.Izbasqanov sózine eń birinshi “Árman” atlı qosıgın jazadı. Keyin ala “Shaǵalalar appaq shaǵalalar”, “Tuwılǵan topıraq”, J.Xojaniyazov sózine “Men árman etip edim”, “Juldızıma”, U.Pirjanovtiń sózine “Seni izledim”, G.Shamuratovaniń “Janım kimdi jaqsı kóreseń”, H.Ayımbetov sózine “Kúlimlep kelgil”, sonday-aq D.Atajanov, Ó.Temirxanov, D.Mámбетmuratov hám xosh hawaz qosıqshı Z.Xojanazarova ushın arnap bunnan basqa da kóplegen estrada atqarıwshıları ushın 70 ten aslam lirikalıq romans-qosıqlar, fortepiano ushın “Elegiya”, “Eksprompt-fantaziya”, fortepiano ansambli ushın “Dembermes”, “Gúlzar”, violonchel hám fortepiano ushın “Adajio”, skripka hám fortepiano ushın ansambl “Fantaziya” avtorı bolıp esaplanadı. Solardıń ishinen S.Sadiqov sózine kompozitordıń “Muxabbatıńnan” qosıgın talıqlawdı maqul kórdik. D.Djańabaevanıń “Muxabbatıńnan” qosıgı vokal ushın arnalǵan shıǵarma bolıp, sózi belgili shayır Sálmenbay Sadiqovtiń qálemine tiyisli. Al eń birinshi atqarıwshısı bolsa Dáwlet Atajanov bolıp tabıladı. Bul shıǵarma tiykarınan 2/4 ólshemde bolıp, tonallıǵı qaraqalpaq kompozitorlarınıń eń kóp qollanatuǵın re-frigiý ladında jazılǵan.

Shıǵarma ápiwayı 2 bólimnen turadı. Kirisiw bólimi 18 taktten ibarat. Fakturası jaǵınan gamofon-garmoniyalıq bolıp, mazmunı muhabbat temasında jazılǵan. Melodiyası bolsa tolqınsıman bolıp, re-frigiý ladınıń prima sesinen baslanadı, al akkomponiment prima hám de tonikanıń aylanısları menen akkord formasında jazılǵan. Nama **mp**, **mf**, **f**

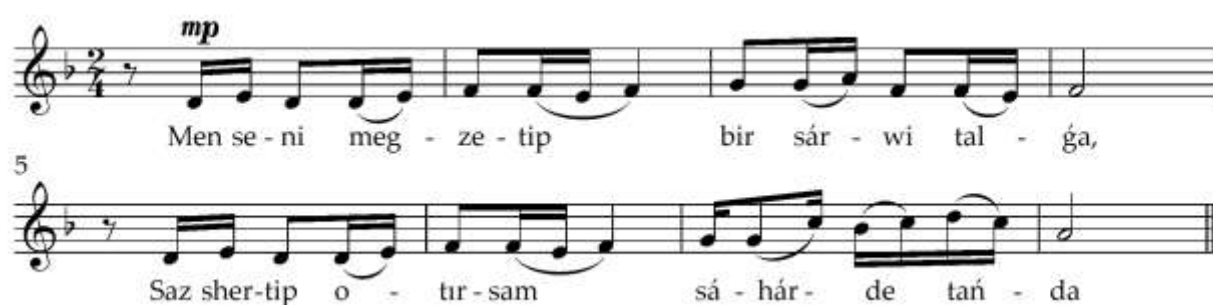

sıyaqlı dinamikalıq belgiler menen jáne de qaraqalpaq xalqınıń milliy ırǵaqları menen bayıtılǵan. 1-mısal

Shıǵarmanıń kirisiw bóliminen keyin, birinshi bólimniń birinshi gápi baslanıp, gáp 8 taktten ibarat. Melodiya tonikanıń prima sesinen baslanadı, kadenciya bolsa D basqıshı (dominanta) akkordı menen tamamlanadı.

Namanıń vokal bólimi muhabbat temasında bolıp, onda qızdıń gózzallığı, názikligi hám de iybeliligi táriyplengen. Ol tómendegi

Men seni megzetip bir sárwi talǵa,
Saz shertip otırsam báhárde tańda,
Shın ashıǵıń bolsa kewlimdi ańla,
Bir jasap qalarman muhabbatıńnan.

Ekinshi gáp te birinshi gáp sıyaqlı 8 taktten ibarat. Al kanenciyaı bolsa T (tonika) basqıshınıń prima sesi menen tamamlanadı.

Ekinshi bólim de dál usılay dúzilgen. Namanıń 35-taktinen 2-bólimniń birinshi gápi baslanadı.

35 Naqirati

39 *f*

Usı sıyaqlı birinshi gápten soń ekinshi gáp baslanıp, kadensiya tonikanıń prima sesi menen tamamlanadı.

43

47

Soń qaytalawshı hám de tamamlanıwshı bólim ushın 4 takt baylanıstırıwshı bólim baslanadı. Ol ekinshi bólim hám de qaytalawshı bólimdi bir-biri menen uyǵınlastırıp, baylanıstırıwshı bólim wazıypasın atqaradı.

51

Bunnan keyin 9 takt qaytalaw bólimnen soń 6 takt tamamlanıwshı bólim kelip, tonikanıń

prima basqışhı menen tamamlanǵan.

Paydalanılǵan ádebiyatlar:

1. Charshemov J. Problems of Using Karakalpak Folklore in Composers //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 3. – С. 270-273.
2. Charshemov J. A REVIEW OF MARKABAY JIEMURATOV'S WORK //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 10. – С. 818-821.
3. Niyazbaeva A., Kamalova G. ÓZBEKISTON XALQ BAXSHISI QALLIEV TEÑELBAY GENJEBAEVICH IJODI //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – Т. 2. – №. 7. – С. 22-24.
4. Begis P., Kamalova G. M. SÓNBS JULDIZ //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 55-59.
5. Aysawle J., Kamalova G. M. SAHRA BÚLBÚLI ROZA QUTEKEEVA //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 60-66.
6. Dauletbaeva G., Kamalova G. A SHINING STAR //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 880-884.
7. Segizbaeva G., Kamalova G. M. DEVELOPMENT OF THE ORCHESTRA OF MUSICAL INSTRUMENTS IN KARAKALPAKSTAN //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 875-879.
8. Niyazbaeva A. J., Kamalova G. M. CHANQOVUZ MUSIQA ASBOBI VA UNING TURLARI //Journal of Integrated Education and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 1. – С. 26-30.
9. Kamalova G. M. et al. QARAQALPAQTÍŇ BAY MIYRASI //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 52-54.
10. Kamalova G. M., Axmetovna M. A. QOBIZ HÁM JIRAWSHILIQ DÁSTÚRLERIN SAQLAW //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 9. – №. 1. – С. 123-126.

11. Kamalova G., Akhmetovna M. A. THE LEGACY THAT HAS COME DOWN TO US AS “JETI ASIRIM” //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 9. – №. 1. – С. 117-122.
12. Kamalova G. M. et al. ÓZBEKSTAN XALIQ BAQSISI ĠAYRATDIN ÓTEMURATOV //TADQIQOTLAR. – 2023. – Т. 25. – №. 1. – С. 40-42.
13. Kamalova G. M. et al. ÓZBEK MUZIKASINDA BALALAR FOLKLORI //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 39. – №. 2. – С. 85-87.
14. G.M Kamalova. Kompozitor Dariko Djańabaeva 2024-jıl.